

***EGYSZERŰSÍTETT
ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ***

**„Dunaújváros, Dunavecse Hamburger Hungária Kft.
tervezett felszíni Dunai vízkivételre települő
ipari vízkivétel kialakítása”**

A

**VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező,
Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Kft.**

megrendelésére

készítette:

A

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
KÖZGYŰJTEMÉNYI KÖZPONT

NEMZETI
RÉGÉSZETI
INTÉZET

1. AZ ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ TÁRGYA, ELKÉSZÍTÉSÉNEK CÉLJA, KÉSZÍTŐI

1.1. Az Előzetes régészeti dokumentáció (ERD) tárgya: Dunaújváros, Dunavecse Hamburger Hungária Kft. tervezett felszíni Dunai vízkivételre települő ipari vízkivétel kialakítása.

1.2. A tervezett változtatás helyszíne: Fejér vármegye, Dunaújváros és Dunavecse külterületei.

1.3. Az ERD megrendelője: VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Kft.

1.4. Az ERD megrendelésének célja: Építésügyi engedélyezési eljárás.

1.5. Készítette: a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ.

1.6. Az ERD elkészítése során a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: Kötv.) és a Kormány, a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Kormányrendeletének (továbbiakban: Korm. R.) előírásait alkalmaztuk.

1.7. A Korm. R. 38. § (1) bekezdése alapján az ERD próbafeltárás elvégzése nélkül, egyszerűsített ERD-ként készült.

2. RÉGÉSZETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT, LELŐHELY-DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK**2.1. Adattári, szakirodalmi, térképészeti adatgyűjtés**

A tervezett beruházás helyszíne Fejér – és elhanyagolható részt Pest – vármegyében, Dunaújváros és kis részt Dunavecse külterületein található, amelyek a Közép-Mezőföld nevű kistáj részei.

A kistáj 97 m és 204 m közötti tszf-i magasságú, lösszel fedett hordalékkúpsíkság. Felszínének relatív reliefe a kistáj ÉK-i részén átlag alatti (10 m/km²) DNy-i részén átlag feletti (20 m/km²). A Közép-Mezőföldet a szerkezetileg előrejelzett Seregélyesi-völgy és a vele párhuzamosan kialakult, enyhén tagolt síksági típusba sorolható süllyedékterület nagyjából két egyenlő részre osztja: ÉK-en a Duna felé 50-60 m-es partfallal elhatárolódó, a tszf 150-180 m-es, közepes magasság síksági helyzetben levő Pentelei-löszplató helyezkedik el. DNy-ra az ugyancsak 150-180 m tszf-i magasságú hullámos síksági helyzetben lévő Sárbogárdi-löszplató nyúlik el. Felszínüket a löszre jellemző lepusztulásformák (löszdolinák, löszmélyutak, löszkutak) valamint eróziós-deráziós völgyek sűrű hálózata tarkítja.

A közhiteles lelőhely-nyilvántartása, illetve a múzeumi adattári, szakirodalmi, térképészeti kutatások során – a tervezett beruházás által érintett területen és 250 méter széles övezetében –

ismert (nyilvántartott) régészeti lelőhelyhez kapcsolódó információt vagy régészeti lelőhelyre vonatkozó adatot nem találtunk.

A vizsgált területet a térképmellékleten ábrázoltuk, a térinformatikai állományok a digitális melléklet „Terinformatika” mappájában érhetők el.

3. FELTÁRÁSI PROJEKTTERV

3.1. A változtatási szándékok ismertetése

A tervezési terület Dunaújváros D-i részén helyezkedik el. Domborzati szempontból három fő részre tagolható. A Duna mentén egy közel sík terület húzódik, majd következik a meredek, lejtős rész, a lösz fennsík tetején pedig enyhébb lejtésű terület található.

Jelen beruházás esetében a tervezési feladatot új felszíni vízkivétel és távvezetékek létesítése képezi, a kapcsolódó kiszolgáló létesítményekkel együtt. A tervezési határ a Duna folyamtól a Hamburger Hungária Kft. meglévő vízkezelő telepéig bezáró terület. A tervezett független vízellátáshoz kapcsolódóan felszíni vízkivétel létesül.

A vízkivétel a Duna kisvízi medréből történik a folyó 1573,525 fkm szelvényében a hajózási útvonalon kívül. A vízkivétel a Dunából két DN800 átmérőjű vezetékkel biztosított. A 2 db vezeték egymással párhuzamosan kerül kialakításra. A medercsövek min. 3,0 mélységű kotrással kialakított rendezett mederfenék alatt kerülnek elhelyezésre. A vízkivétel fejek a Dunába történő elhelyezését követően csatlakozhatnak a vízkivételi vezetékekhez. A csatlakoztatást követően betonelemekkel kell azt leterhelni.

A felszíni vízkivételi műtárgy a meder éltől min. 10 m távolságban kerül elhelyezésre. Ez egy ~15 m mélységű, 20 m x 20 m-es vasbeton akna, melyben kerülnek elhelyezésre a vízgépészeti szerelvények.

A hullámtéren található vízkivételi műtárgy szerelvényaknájától a víztisztítási technológiáig felszín alatti vezetéssel kerülnek kialakításra a nyomóvezetékek (2xDN600). A nyersvíz nyomóvezetékek a magaspartra történő felvezetése érdekében geotechnikai, mélyépítési, illetve a rézsú állékonyságát biztosító beavatkozások, műtárgyak kerülnek alkalmazásra. A tervezett vezetékek 10 m-ként cölöpökre épített alaptestekre kerülnek rögzítésre. 50,0 széles sávban a meglévő humusz leszedésre kerül, és a letermelt humusz depóniában történő elhelyezése a tervezett nyomvonal magasparti szakaszán történik. A csővezeték aljáig (4,0 m) jelentős földmunkával járó beavatkozást szükséges elvégezni. A 0197 hrsz.-ú ingatlanon zagytéren történő keresztezés kapcsán a tervezett munkaárok aljáig (4,0 m) a talajcsere és további mélyépítési munkák (pl. cölöpözés, talajszilárdító injektlás stb.) elvégzése szükséges, ennek során gondoskodnak a min. 0,5 m vastag vízzáró réteg kialakításáról.

A dunai vízkivételi műtárgy és a meglévő üzemi úthálózat között szilárdburkolatú út kerül megépítésre. A bejáró út építése során a süllyedés elkerülése érdekében talajcsere és mikrocölöpözés szükséges. A vízkivételi mű megközelíthetőségét a magaspart rézsújében meglévő szilárdburkolatú úttól egy földmű kiépítésével teszik lehetővé. A földmű szélességét a vízkivételi mű és a fenntartásához szükséges munkagépek helyigénye határozza meg.

A vízkivételi műtárgy energiaellátása és az irányítástechnikai kábelek elhelyezése a hullámtéren és a magaspart rézsújében a tervezett vízvezeték nyomvonalán halad, majd csatlakozik az üzem energia és irányítástechnikai rendszeréhez.

A tervezett nyomvonal geotechnikai adatok alapján négy szakaszra osztható:

1. szakasz: vízkezelő műtől a szennyvíztisztító telepig. A fúrások alapján a felszínen 2-3 m vastag feltöltés (építési törmelék?) található, majd alatta természetes lösz rétegsor.
2. szakasz: szennyvízteleptől a meredek rézsú (lejtő aljáig). A szakasz elején természetes lösz rétegsor található, majd a lejtőn kb. 7 m vastag feltöltés, vélhetően bolygatott, áthalmazott lösz (lejtőmozgások és tereprendezés) anyagot mutat.
3. szakasz: a rézsú lába és a zagygát közötti szakasz, tehát a Zagyter. A fúrások alapján 10 m-t meghaladó vastagságban képlékeny zagy feltöltés.
4. szakasz: hullámtér. A rétegsor alapján 2 m zagy feltöltés (archív adatok alapján történtek zagygát szakadások, csuszamlások, árvízi zagy kimosódások stb.) majd alatta természetes folyóvízi üledék rétegződik. A Duna parton természetes folyóvízi rétegsort tártak fel.

3.2. Örökségvédelmi hatáselemzés, örökségvédelmi hatáscsökkentő javaslatok

A régészeti értékvizsgálatot – a beépítettség és fedettség miatt – nem tudtuk a teljes földmunkával érintett területen elvégezni, ezért a Feltárási projekttervben javasolt megoldások csak a beruházás reprezentatív módon vizsgálható szakaszaira érvényesek. A vizsgált területeket az 1. sz. (átnézeti) térképmellékleten ábrázoltuk.

A régészeti értékvizsgálat során, a tervezett beruházás földmunkái által érintett területen nem azonosítottunk olyan helyben megtartandó örökségi elemeket, amelyeket a Korm. R. 21. § (3) bekezdés alapján a földmunkával el kell kerülni.

A megrendelő által átadott műszaki adatok és a régészeti értékvizsgálat eredményei alapján megállapítható, hogy a tervezett beruházás földmunkái **nem érintenek ismert régészeti lelőhelyet**, ezért megelőző feltárás elvégzésére nincs szükség.

A Kötv. 23/E. § (5) bekezdése szerint: nagyberuházás megvalósítása esetén **a kivitelezés földmunkái régészeti megfigyelés mellett végezhetőek, ennek megfelelően az egyéb feltárási módszerekkel fel nem tárt területen régészeti megfigyelést kell biztosítani** (Korm. R. 43. § (3) bekezdés). Amennyiben a régészeti megfigyelés mellett végzett földmunkák során régészeti

lelőhely kerül elő, a jelenségeket ki kell bontani és megfelelően dokumentálni kell. A Korm. R. 35. § (1) bekezdés szerint, ha a régészeti megfigyelés során régészeti bontómunka válik szükségessé a régészeti bontómunkát – legalább a beruházási földmunkával érintett mélységig – és az elsődleges leletfeldolgozást a régészeti megfigyelés keretében kell elvégezni.

A Korm. R. 45. § szerint, ha a nagyberuházás régészeti megfigyelése során előkerült régészeti lelőhely vagy lelet a kivitelezés hátráltatása nélkül régészeti bontómunka keretében nem tárható fel, a régészeti megfigyelést végző intézmény haladéktalanul értesíti a hatóságot. A hatóság a szükséges intézkedésekről a bejelentés kézhezvételétől számított öt napon belül dönt.

A régészeti megfigyelést a kivitelezés földmunkáinak teljes időtartamára kell biztosítani.

A Korm. R. 46. § (1-3) bekezdései alapján, ha a megelőző feltárás vagy a régészeti megfigyelés során eredeti összefüggéseiben megmaradt régészeti emlék kerül elő, a feltárást végző intézmény három napon belül köteles bejelenteni a hatóságnak, valamint megelőző feltárás esetén értesíteni a beruházót. A bejelentett régészeti emlék elkerüléséről vagy helyszíni megtartásáról és kezeléséről, valamint a szükséges állagmegőrző intézkedésekről a hatóság húsz napon belül dönt. Ha a régészeti emlék megelőző feltárás során került elő, és a hatóság határozata alapján azt a helyszínen kell megőrizni, a beruházás során a műszaki tervezésnek és a kivitelezésnek tekintettel kell lennie az emlék megőrzésére. Ebben az esetben a feltárást végző intézmény köteles a feltárás terepi munkáinak befejezését követő tizenöt napon belül a régészeti emlékről adatot szolgáltatni a beruházónak. Az adatszolgáltatás részeként rajzi dokumentáción egyértelműen fel kell tüntetni a bontható és a helyszínen – eredeti helyükön – megőrzendő régészeti emlékeket.

3.3. A javasolt örökségvédelmi intézkedések költségkalkulációja

3.3.1. A régészeti megfigyelés költsége

A nagyberuházások esetén az ismert régészeti lelőhelyek területén kívül végzett földmunka régészeti megfigyelésének elszámolása óradíjas rendszerben történik, a valós teljesítés – azaz a megfigyelt földmunkák időtartama – alapján.

A régészeti megfigyelés maximált hatósági egységára 8 000 Ft/óra (nettó), de min. 36.000 Ft/nap.

Régészeti jelenségek előkerülése esetén, a Korm. R. 8. melléklete szerinti **régészeti bontómunka elszámolásának maximált hatósági egységára: 3 150 Ft/m² (nettó).**

3.3.2. A régészeti költségek összesen

<i>A régészeti lelőhelyeken kívül végzett földmunkák régészeti megfigyelésének nettó költsége</i>	<i>A tervezés jelenlegi szakaszában nem kalkulálható</i>
<i>Régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka költsége</i>	<i>Nem kalkulálható</i>
Összesen	A tervezés jelenlegi szakaszában nem kalkulálható

3.4. A régészeti feladatellátásra kijelölt intézmény megjelölése

Kötv. 23/E. § (2) bekezdése alapján, a nagyberuházást megelőző feltárás, illetve nagyberuházáshoz kapcsolódó régészeti megfigyelés esetén a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ a beruházó szerződéskötési szándékáról, annak kézhezvételét követő 5 napon belül értesíti a nagyberuházás megelőző feltárásának elvégzésére jogosult intézményt és koordinálja a szerződéskötést.

A Kötv. 23/E. § (2a) bekezdése alapján a nagyberuházást megelőző feltárást a gyűjtőterületén érintett vármegyei hatókörű városi múzeum, jelen esetben a Szent István Király Múzeum (8000 Székesfehérvár, Fő utca 6., Tel.: +36-22-315-583, e-mail: titkarsag@szikm.hu) végezheti jogszabályban meghatározottak szerint.

A Kötv. 22. § (11) bekezdés alapján a megelőző feltárásra vonatkozó szerződést a feltárásra jogosult intézménynek és a beruházónak a jogszabályban meghatározott adattartalomnak a beruházó által történő rendelkezésre bocsátásától számított 15 napon belül kell megkötni.

A Kötv. 23/E. § (4) bekezdés alapján, ha a gyűjtőterületén érintett vármegyei hatókörű városi múzeum a megelőző feltárásra vonatkozó szerződést a 22. § (11) bekezdésében meghatározott 15 napos határidőn belül nem köti meg, akkor a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ gondoskodik a régészeti feladatellátás elvégzéséről.

Budapest, 2025. január 9.

Békési Ádám

régész

Magyar Nemzeti Múzeum
Közgyűjteményi Központ

**Dunaújváros, Dunavecse Hamburger Hungária Kft. tervezett felszíni Dunai vízkivételre települő ipari vízkivétel kialakítása -
Előzetes Régészeti Dokumentáció - 1. térképmelléklet - A régészeti adatgyűjtés eredménye**

641500

642000

642500

643000

643500

644000

Jelmagyarázat:

— A beruházás területe

45-143

45-144

Dunaújváros

Dunavecse

45-321

45-322

Kisapostag

176000

175500

175000

641500

642000

642500

643000

643500

644000

0 200 400 600 800 1 000 m

1:10 000

NEMZETI
RÉGÉSZETI
INTÉZET